

Pinochet'den Pintera'ya, neoliberalizmin kısa bilançosu

Görkem Duru

18 Ekim Cuma gününden bu yana Şilili kitleler isyan halinde. Pintera hükümetinin toplu ulaşım zam yapacağını açıklamasının ardından emekçiler, gençler, kadınlar başkent Santiago'da caddeleri ele geçirdi. Hükümetin ilk tepkisi eylemleri polis gücüyle bastırmaya çalışmak olsa da Şili halkının öfkesi bunun oldukça üzerindeydi. Eylemler kısa sürede ülkenin büyük bir bölümüne yayıldı. Bunun karşısında Şili devleti kendi tarihinin çöplüğüne, orduya, başvurarak kitlelere savaş ilan etti.

Olağan üstü hal ilanı, sokağa çıkma yasakları ve şu ana kadar 20'yi aşkın ölü, yüzlerce yaralı, binlerle ifade edilen tutuklu, işkence, tecavüz ve taciz vakaları... Ancak zorba devlet aygıtı, durumu tersine çevirmek isteyen Şili emekçi halkını karşısında buldu. Kitleler tüm baskıya rağmen geri çekilmedi, aksine eylemler daha da yaygınlaştı. Madenciler greve gitti, Antofagasta liman işçileri grevde, kamyon şoförleri protesto eylemleri yapıyor, sağlık çalışanları 22 Ekim günü iş bırakma eylemi yaptı. Pintera hükümeti geri adım atmamak zorunda kaldı. Ulaşım zamları geri çekildi, ekonomik ve sosyal reform sözü verildi. Ama Şili halkı geri adım atmamak istemedi. Önce 23 ve 24 Ekim için iki günlük genel grev ilan edildi: Büyük patronların destekçisi, İMF'nin iş birlikçisi, yolsuzluklara bulaşmış, ekonomik çöküşün faturasını kemer sıkma politikalarıyla emekçi halka ödetmeye çalışan hükümete ve ordunun sokaktaki varlığına karşı... Bunun ardından Pintera, tüm bakanlarının istifasını isteyerek halkı sakinleştirmeye çalışsa da mücadelelerini sürdüren Şilili kitlelerin ortak talepleri oldukça net: Pintera istifa!

Evet, kitlelerin öfkesinin patlamasına yol açan ulaşım zammının gündeme gelmesi idi. Ancak tabii ki bunun ardında yatan neden çok daha yapısal ve derin: Kapitalist neoliberal politikalar! Şili ve neoliberalizm kelimelerinin aynı cümle içerisinde

kullanılması ise haliyle insanın tüylerini diken diken ediyor. Çünkü Şili örneği 1970'li yıllarda emperyalist-kapitalist sistemde bir makas değişikliğini ifade eden neoliberal düzene geçiş sürecinde neredeyse bir "laboratuvar" olarak kullanıldı. Hem Latin Amerika'da hem de dünyanın başka birçok yerinde benzer metotların uygulanabilmesinin yolunu açtı.

"Serbest katliam" ile gelen serbest piyasa ya da Pinochet'nin kanlı mirası

11 Eylül 1973... Şili'de sağcı burjuvazinin ve ABD emperyalizminin desteğiyle General Augusto Pinochet önderliğinde; halkçı, reformist Salvador Allende ve Halk Birliği (Unidad Popular/UP) hükümetine karşı girişilen kanlı askeri darbenin tarihi. Kaç kişinin öldürüldüğünü hiçbir zaman tam olarak bilemeyeceğimiz (iki binin üzerinde olduğu tahmin edilen) bir katliam. Binlerce yaralı ya da cunta eliyle "kaybedilen" insan... Yüz binlerce Şilili'nin ülkeyi terk etmesine, binlercesinin tutuklanmasına ve sendikaların, sosyalist örgütlerin ve toplumsal örgütlülüğün bertaraf edilmesine neden olan bir askeri diktatörlük.

Bu askeri darbe o dönemde Şili'de, Latin Amerika'da ve dünyanın başka coğrafyalarında gelişmekte olan halkçı, reformist hükümet alternatiflerini emekçi halklara fazlaca model teşkil etmesin diye sönlendirmeyi hedefliyordu. Ancak asıl ve tek amacı bu değildi. Emperyalizm ithal ikameci sanayileşmeye dayanan ekonomik modelden çıkıp, düşmekte olan kâr oranlarını yeniden yükseltebileceği bir sisteme geçişin yollarını döşemeyi planlıyordu. Şili, bu modelin oluşturulmasında önemli bir mihenk taşı oldu.

Askeri darbe toplumsal örgütlülüğün ezilmesini sağlarken, ekonomi kapitalist-neoliberal düzen çerçevesinde örgütlenmesi adına "Chicago Çocukları'nın" (Chicago Boys) eline adeta bir oyun hamuruymuşçasına teslim edildi. 1960'lı yılları ABD hükümeti bursuyla Chicago üniversitesinde neoliberal iktisat eğitimiyle geçiren bu "çocuklar", darbenin ardından kurulan Pinochet diktatörlüğü altında ekonomik alanın örgütlenmesinde söz sahibi oldular. Meselenin özü; devletin, ekonomideki ve kamu hizmetlerindeki rolünü serbest piyasa lehine azaltması idi. Darbenin ardından gelişen ilk süreçte, bu doğrultuda,

kamu malları ve ülke doğal kaynaklarının özelleştirilmesi, doğrudan yabancı yatırımların önünün açılması, serbest ticaretin kolaylaştırılması ve ithal ikameci sanayileşmenin terki ile ihracat odaklı büyümenin teşviki gibi kapitalist neoliberal işleyişin temel ilkeleri bu “çocukların” sorumluluğunda gerçekleştirildi.

Şili’de ekonomi uluslararası finans kapitalin çıkarları uyarınca biçimlendirilirken, toplumsal ilişkiler de bu dönüşüm süreci kapsamında yeniden şekillendiriliyordu. Devlet ekonomik alanda kamudan elini çekerken, cunta eliyle kamunun toplumsal örgütlenmesine daha derinden dahil oluyordu. Şilili emekçilerin, kadınların, gençlerin ve tüm ezilenlerin mücadeleye kazanılmış tüm haklarını gasp etme amacıyla... Bunun yolu da örgütlenmenin, hak mücadelesinin karşısına baskı ve şiddet rejimini koymaktı. Fıtratı ise 1980 yılında oluşturulan darbe anayasası idi.

Emperyalizmle iş birliği içerisinde, cunta, Pinochet ve “Chicago çocukları” eliyle Şili’de kapitalist neoliberal sömürü kısaca bu şekilde oluşturuldu ve bu iktisadi ve toplumsal geçiş sürecinin yaratılmasında bazılarına model oldu. Kime mi? İlk akla gelenler... “Kanlı Kenan” ve “Şikago’lu Turgut”, 12 Eylül 1980 askeri darbesi ve 1982 T.C. anayasası...

“Sopalı” dönüşüm

Şili’de askeri diktatörlük tarafından gerçekleştirilen neoliberal karşı devrimin ilk dönemi 1973-82 yılları arasında yaşandı. Yeni sömürü düzeninin ilkeleri yapılandırılıp, karşı devrimin amentüsü anayasa oluşturulurken, ülke ekonomisinin yüzde 60’ını oluşturan 400 kamu kuruluşunun özelleştirilmesine girişildi. Finans kapitalin ve Şili burjuvazisinin çıkarları uğruna ücretler yüzde 25 oranında azaltıldı. Devletin ailelere yaptığı yardımlar yüzde 19 düşürülürken, yine devletin kamu hizmetlerinden çekilmeye başlaması kapsamında, kişi başına düşen sağlık harcamaları yüzde 25, eğitim harcamaları ise yüzde 8 oranında azaltıldı. Şili’de bugün derinden yaşanmakta olan gelir dağılımındaki adaletsizliğin temelleri Pinochet diktatörlüğünün ilk yıllarında döşenmeye başladı.

1982 yılına gelindiğinde başta Meksika olmak üzere, Arjantin ve Brezilya gibi önemli Latin Amerika ülkelerinde açığa çıkan borçlanma krizi Şili ekonomisini de vurdu. Adı geçen üç ülke için (Meksika, Arjantin ve Brezilya) bu süreç İMF planları vasıtasıyla neoliberal uyum politikalarının uygulanmaya başlamasını doğurdu. Şili’de ise buna ihtiyaç yoktu. Halihazırda kapitalist vahşeti içselleştirmiş bir askeri diktatörlüğün egemenliği hüküm sürüyordu. Ne de olsa Pinochet’nin iş yasası, patronlara hiçbir gerekçe göstermeden işçi çıkartma hakkını tanıyordu... İşsizlik yüzde 30 oranlarına çıkarken, halkın yüzde 45’i yoksulluk sınırında yaşıyordu. Aynı zamanda borçlanma krizinden çıkış için uluslararası finans kuruluşlarından yeni borçlar alındı. Ülkenin emperyalizme bağımlılığı derinleştirilirken, bu borçlar kapsamında özelleştirmelerde yeni bir dalga başladı: Eğitim, sağlık, emeklilik sistemi, su, elektrik, ülkenin yeraltı ve yer üstü kaynakları...

Şili ekonomisi 1982 krizini işte böyle atlattı. “Sopalı” dönüşümün ikinci döneminde (1982-1989 arası), Pinochet diktatörlüğünün sonlarına doğru, ekonomi büyüyordu. Ama ne pahasına? 1980’li yılların ortasından itibaren emekçi halkın antidemokratik düzene ve kötü yaşam koşullarına karşı öfkesi tırmanıyordu. Diktatörlük karşıtı eylemler giderek artsa da halkın tek isteği diktatörlüğün yıkılması değil, sosyal ve ekonomik adaletsizliğin de ortadan kaldırılmasıydı. Kitlelerin düzene karşı hoşnutsuzlukları artarken, ülkede temel gündem 1989 yılında yapılacak olan başkanlık referandumu haline gelmişti. On yedi muhalif parti 1988 yılında bir araya gelerek “Hayır İçin Taraflar Koalisyonu”nu (yazının ilerleyen bölümlerinde sadece Koalisyon olarak adlandırılacaktır - *Concertacion de Partidos Por el No*) oluşturdu. “Pinochet’ye Hayır” sloganı altında oluşan ittifak referandumu kazanarak, diktatörlükten “demokrasiye geçişin” yolunu açtı. Aslında bu zafer birkaç senedir diktatörlüğe karşı mücadelesini sürdüren kitlelerindi ve Şili halkı sadece Pinochet’nin gitmesi için değil, aynı zamanda emekçiler yararına ekonomik ve sosyal dönüşümler uğruna da mücadele ediyordu.

Keza, Koalisyon referandumu kazandı, seçimler yapıp 1989 yılında “demokrasiye” geçildi. Ama Pinochet’nin kendisi gitmedi, önce Genel Kurmay Başkanlığı görevini sürdürdü, sonra da yaşamının sonuna kadar kendisine senatör unvanı verildi. Kendisi gitmediği gibi darbe anayasası da yerinde kaldı. Çünkü Koalisyonu oluşturan merkez sol, sosyal demokrat ve sosyalist partilerin kitlelere

hiçbir zaman zikretmediği bir sloganları daha vardı.

O slogan: Şili için “havuç” vakti...

Şili’de demokrasiye geçiş sürecinden bugüne kadar, iktidarda büyük oranda Koalisyon güçlerinin egemenliği vardı. Merkez sağ, şimdiki devlet başkanı Sebastian Pintera ile 2010-2014 arasında bir dönem iktidarı kazanmış ve 2018’de ise Pintera tekrardan başkan seçilmişti. Yani diktatörlükten çıkışın üzerinden geçen 30 sene içerisinde, 6 yıl dışında, 24 yıl boyunca merkez sol, sosyal demokrat ve sosyalist partilerin hükmü geçiyordu. Şili 1970’li yıllarda Pinochet ve “Chicago çocukları” üzerinden baskı ve şiddet rejimiyle kapitalist neoliberalizmin inşasına model olurken, 1990’lı yıllarda da “daha makul bir neoliberalizm mümkün” diyen sol ve sosyalist iktidarlar vasıtasıyla Latin Amerika’nın “ilerici hükümetlerine” örnek teşkil ediyordu. Correa, Kirchner, Lula, Morales, Dilma ve diğerleri... Hepsi bu yolun yolcusuydu.

1989’dan bu yana Pinochet ve “Chicago çocuklarının” bıraktığı ekonomik modelin vahşi mirasına dokunulmadı, tersine, bu model demokrasi törpüsüyle yeniden biçimlendirilerek Şili emekçi halkının üzerindeki tahribatını derinleştirdi. Ne de olsa diktatörlüğün iş yasasında patronlar gerekçe göstermeden işten çıkartma yapabiliyordu ama demokraside hiç yoktan gerekçe göstermeleri istenmişti. Pinochet, toplu iş sözleşmesi hakkına sermayedarlar lehine önemli sınırlamalar getirmişti. Koalisyon da hazırladığı iş yasasında bu sınırlamaları gevşetmedi, onlara sahip çıktı; sonuçta demokrasinin sınıf karakterini de emekçilere hissettirmek gerekiyordu. İfade özgürlüğü, diyalog, örgütlenme hakları gibi kısmi demokratik düzenlemeler kapitalist vahşetin sürdürülmesi için halkı sakinleştirmekte kullanıldı.

Yabancı yatırımların önü daha da açıldı, ülkenin emperyalizme ve uluslararası finans kapitale bağımlılığı perçinlendi, özelleştirmesi yarım kalan sektörlerin piyasaya açılımı tamamlandı, o ana kadar özelleştirilmemiş olan kaynaklar da yağmaya açıldı. İktidarlar ve uluslararası finans kuruluşları tarafından, 1990’lar, 2000’ler boyunca ve hatta 18 Ekim 2019’da kitle seferberliklerinin başlamasından

bir hafta öncesine kadar Şili modelinin güzellemesi yapıldı. Şili'nin, Latin Amerika ve dünya ülkeleri arasında gelir dağılımının en adaletsiz olduğu ülkelerden biri olduğunun üzeri örtülmeye çalışıldı. Çünkü ekonomi büyüyordu. Özelleştirilen eğitim sistemi nedeniyle Şilili gençler mezun olduktan sonra yıllarca yüklü kredi borcu ödemek zorundaydı, tabii iş bulabilirlerse. Ama sorun değildi, ne de olsa model işliyordu, ekonomi büyüyordu. Emeklilik sisteminin özelleştirilmesinin neticesinde emekli olanlar maaş almakta zorlanıyordu. Ama sonuçta birilerinin fedakârlık yapması gerekirdi, halihazırda ekonomi büyüyordu. Esnek ve güvencesiz çalışma bu işin fitratıydı, Şili burjuvazisinin kârlarına kâr katması için, Pinera'nın dünyanın en zenginleri listesindeki yerini koruması için, ekonomik büyüme sürdürülmeliydi.

Şili halkı bu adaletsizliğe, marjinalleşmeye, yoksulluğa ve geleceksizliğe karşı dönem dönem seferber oldu. 2006 yılında piyasacı eğitim sistemine karşı lise öğrencileri ayaklandı ("Penguin Devrimi"), 2011'de kapitalist neoliberal sömürünün sonucu olan geleceksizliğe karşı üniversite öğrencileri ve diplomalı işsizler seferber oldu, Şilili emekçiler de onlara katıldı ("Şili Kışı"). "İlerici hükümetler" ya da Pinera, o dönemlerde ayaklanan halka karşı aynı jargonu kullandı: Pinochet döneminin yarattığı toplumsal çöküntü epey derindi ve bıraktığı mirası onarmak kolay olmayacaktı, zamana ihtiyaçları vardı.

Zaman doldu ya da zamanın ruhu: "Artık yeter!"

Bugüne gelindiğinde Şili nüfusunun yüzde 1'ini oluşturan en zengin kesim ülke servetinin yüzde 26,5'ini elinde tutarken, düşük gelirlilerin yüzde 50'si bu kaynakların yalnızca yüzde 2,1'ine sahip olabiliyor (Latin Amerika ve Karayipler Ekonomik Komisyonu - ECLAC - verileri). Asgari ücretin 414 dolara tekabül ettiği ülkede, çalışan nüfusun yüzde 50'si ayda 550 dolar kazanabiliyor. Yine çalışan nüfusun yüzde 70'e ulaşan kesiminin eline ayda 660 dolardan fazla kazanç geçemiyor (Ulusal İstatistik Kurumu - INE - verileri). Ortalama emekli maaşı ise 200 doların altında kalıyor. Ayrıca elektrik, su, doğalgaz, sağlık ve eğitim gibi tüm sektörlerin özelleştirilmesi ve bu kalemlere iktidar ve patronlar tarafından sürekli zam yapılıyor olmasının sonucunda, Şili emekçi halkı yoksulluk sınırında bir yaşam sürdürmeye maruz bırakılıyor. Halk ayın sonunu getirebilmek için krediler

yoluyla bankalara borçlanırken, mevcut borçlarını ödemek adına da yeni kredilerin altına girmek zorunda kalıyor. Sonuçta Şili, hane halkı başına düşen borç miktarında Latin Amerika'nın açık ara lideri konumunda.

Madalyonun diğer yüzünde ise, ülkenin en kritik sektörlerinin (örneğin bakır, nikel ya da üretim endüstrisi) denetimini ellerinde barındıran, uluslararası finans kapitalle kol kola kârlarını sürekli olarak artıran, iktidarın bel kemiğini oluşturan ve bu düzenin payandası haline gelen yolsuzluklara batmış bir oligarşi mevcut. Bu tablonun sonucunda, Şili halkı, egemenlerin derdinin Pinochet'nin mirasını onarmak değil de kendilerine kalan mirası emekçilerin sırtından misline katlayarak, servetlerine servet kazandırmak olduğunu idrak etmiş durumda. O nedenle, "Artık yeter!" diyorlar. O nedenle, "Mesele 30 pezo değil, 30 yıl!" diyerek 18 Ekim'den bu yana mevcut düzene karşı isyanlarını sürdürüyorlar.

Ekonomik taleplerle kendiliğinden bir şekilde başlayan ve tüm ülkeye yayılan ayaklanma bugün (14 Kasım 2019) itibariyle yirmi sekiz gündür devam ediyor. Devlet aygıtının kitle isyanına baskı ve şiddet yoluyla müdahalesi ise emekçi halkın mücadelesinin ekonomik taleplere ek olarak, demokratik taleplerle birlikte rejim karşıtı bir karakter kazanması sonucunu doğurdu. Kitleler bir yandan gelir dağılımındaki adaletsizliğin, yoksulluk düzeyindeki yaşam koşullarının, esnek ve güvencesiz çalışma şartlarının, geleceksizliğin ortadan kalkmasını arzuluyor. Öte yandan da tüm bu çürümüşlüğün sorumlusu olarak gördükleri, yolsuzluklara bulaşmış, oligarşik rejimin sona ermesini, bu rejimin mevcut temsilcisi Pinera'nın istifa etmesini, Şili'de kapitalist sömürünün el kitabı olan 1980 Pinochet anayasasının lağvedilerek, bir Kurucu Meclis'in toplanmasını ve yeni bir anayasanın hazırlanmasını talep ediyor.

Şili emekçi halkının, gençliğin ve kadınların kendiliğinden seferberliği ile başlayan ayaklanmaya, Şili işçi sınıfı da üretimden gelen gücünü durdurarak dahil olmuş durumda. 23 ve 24 Ekim günleri düzenlenen iki günlük genel grevin ardından, 12 Kasım günü de yüz otuza yakın örgütün katılımıyla yeni bir genel grev organize edildi. Tüm bu süreç, bazı bölgelerde, yine kendiliğinden bir şekilde, öğrenci, işçi ve mahalle meclisleri gibi kitle öz örgütlenme organlarının oluşmasına olanak sağladı. Bu organların yaygınlaştırılabilmesi ve birbirleri

arasında koordinasyonun sağlanabilmesi kitlelerin taleplerini mümkün kılmalarında önemli bir ilerleme yaratacaktır.

Öte yandan, bir aya yakındır süren bu isyan, rejimin temellerini bir hayli sarsmış vaziyette. Ancak emekçi halkın demokratik ve ekonomik taleplerini politik bir düzlemde birleştirip, ayaklanmaya önderlik edebilecek bir odak henüz açığa çıkabilmiş değil. Böylesi bir durumda, emperyalizmle iş birliği içerisindeki Şili burjuvazisi rejimin temelleri yıkılmadan ve kendi çıkarları korunarak seferberliklerin geri çekilmesini sağlamak adına Pinera'ya kısmi demokratik tavizler vermesi yönünde basınç uygulamaya çalışıyor. Bunun neticesinde Pinera anayasal reform yapılabileceğini açıklasa da bu reform kitlelerin "Pinera Defol!" sloganını karşılamıyor ve Şili emekçi halkı sokakları terk etmiyor.

Şili reformist solu ise, 1989'dan, yani ülkede askeri diktatörlükten "demokrasiye" geçişten bu yana benimsediği politikadan taviz vermiyor. Daha demokratik bir kapitalizmin mümkün olduğu çizgisinden... Örneğin, Yunanistan'da 2008 dünya ekonomik krizinin sonuçlarına karşı gelişen kitle seferberlikleri sırasında parlamento binasını savunan Yunanistan Komünist Partisi'nin kardeş partisi, Şili Komünist Partisi. Emekçi halk Pinera'nın istifasını savunurken, onlar Pinera'ya sahip çıkıyor. Kitlelerin "Kurucu Meclis" sloganını ve yeni anayasa hazırlanması talebini, kadük bırakmak için sahipleniyorlar. Çünkü Şili Komünist Partisi için, yeni anayasa rejim yıkılmadan, mevcut düzen çerçevesinde, Pinera ile birlikte hazırlanmalı. Peki kitlelerin ekonomik ve sosyal talepleri mi? Şili Komünist Partisi için bunlar ertelenebilir ya da daha zamana ihtiyacı olan talepler. Bir başka örnek... Yaklaşık olarak aynı pozisyonu sahiplenen, İspanya'daki Podemos ya da Tunus'taki Halk Cephesi'ne benzetebileceğimiz Geniş Cephe (Frente Amplio/FA). Tunus Halk Cephesi, 2011 yılında kitlelerin devrimci ayaklanması diktatörlük rejimini devirdiğinde, burjuvazinin ilerici kanadıyla iş birliği içerisinde, ülkede parlamenter demokrasininin kurulması gerektiği çağrısını yaparak emekçi halkın kapitalizmi sorgulayan, ekonomik ve sosyal dönüşüm taleplerine ihanet etmişti. Çünkü Halk Cephesi için devrim aşamalı bir olguydu, demokratik aşamada dondurulmalıydı. Bugün Şili'de Geniş Cephe'de, Pinera ile diyalog vasıtasıyla, rejim ayakta tutularak toplanacak bir Kurucu Meclis ile yeni bir anayasanın oluşturulması gerektiğini ileri sürüyor. Kapitalist ekonomik işleyişi ve mevcut rejimi sorgulayan kitlelerin önüne "daha iyi bir kapitalizm mümkün" yalanı

atılıyor. Hem de kapitalizm dahi “bundan iyisi can sağlığı” diyebilecek bir düzeydeyken.

Evet Şili, kapitalizmin neoliberal işleyişinin yapılandırılmasında birçok ülkeye model oldu. Ve finans kapitalin uluslararası karşı devrimi sonucunda dünyanın her yerinde bu dönüşüm süreci tüm kendine özgüleriyle birlikte yaşandı. Yukarıda geçen ve Şili’ye ait olan özel isimleri ve rakamları çıkartıp yerlerine başka bir ülkenin verilerini eklediğimizde, ortaya çıkacak olan tablo üç aşağı beş yukarı aynı olacak: Ekvator, Kolombiya, Panama, Bolivya, Haiti, Katalonya, Lübnan, Irak, Cezayir, Sudan, Zimbabve, Ekvator Ginesi, Hong Kong... Tüm bu ülkelerde kitleler benzer taleplerle tarihin sahnesine atılmış durumda.

Emekçiler gelir dağılımındaki adaletsizliğe, kötü yaşam ve çalışma koşullarına isyan ediyor. Kadınlar, erkek egemen kapitalizmin yarattığı eşitsizliğe, emeklerinin, bedenlerinin ve hayatlarının sömürülmesine başkaldırıyor. Gençler, geleceksizliğe, işsizliğe karşı ayaklanıyor. Halklar, baskı ve şiddet rejimlerine karşı kendi kaderlerini tayin etmek adına meydanları dolduruyor. İnsanlar, dünya servetinin yüzde 90’ından fazlasını kontrol eden ve bu serveti büyötmek için ekolojiyi yerle bir eden, doğayı talan eden patronlara ve onların iktidarlarına karşı seferber oluyor.

Bu, vahşi kapitalist sömürünün doğurduğu bir sonuç. Onun bilançosu. Kitleler mevcut düzeni ve onun kendi hayatlarında yarattığı tahribatı sorguluyorlar. Ama bu, yavan, tepeden inme ve ikameci bir değerlendirmeye “kitleler sola döndü” tespitini yapabileceğimiz bir durum değil. Verili durumda emekçi halklar, sistemin bu işleyişinden bir çıkış arayışındalar. Devrimci enternasyonalistlere düşen ise, kitlelerin mevcut mücadelelerine eşlik edebilmek ve kitleler mevcut düzeni sorgulayıp, sarsarken, nihai hükümlerini açıklamadan...

Gereğini düşünmek...

Hele ki kitlelerin sistemi sorgulaması dokuz yılı aşkındır iniş ve çıkışlarla devam

ediyorsa bizlerin de bunun üzerine daha fazla kafa yormamız gerekiyor. 2008 yılında açığa çıkan kapitalist ekonominin dünya krizi neticesinde, neredeyse her kıtada ekonomik, sosyal ve demokratik taleplerle, kendiliğinden bir şekilde kitle ayaklanmaları patlak vermişti. Bu seferberliklerin bazıları kısmi kazanımlar elde etti. Yukarıda kısaca geçen Tunus devrimi buna bir örnek. Bazıları ise yenilgiyle sonuçlandı. Ama özünde, o gün kitleleri sokağa döken koşullar iyileşmek bir yana, daha da katlanılmaz hale geldi. Emperyalizm, bu ilk dönemde gerçekleşen seferberlikleri sistemin sınırları içerisinde hapsederek soğurmayı başarabildi, ama kitle hareketini nihai bir yenilgiye uğratamadı. Tabii burada sosyalistlerin bazılarının politik hatalarının, bazılarının ise bilinçli ihanetlerinin önemli rol oynadığını da belirtmek gerekir. Ancak uluslararası finans kapital dünya krizinden çıkabilmiş değil. Kapitalizmin kendi yarattığı krizden çıkarlarını koruyarak çıkmak üzere belirlediği yol haritası, yani kemer sıkma politikaları, bugün birçok ülkede emekçi halkların "Artık yeter!" isyanıyla geri püskürtülmeye çalışılıyor.

Ekonomik kriz ve ona karşı gelişen mücadeleler politik krizleri tetikliyor. Şili ve Lübnan gibi ülkelerde ise bu süreç ön devrimci durumlar yaratmış durumda. Kitleler eskisi gibi yönetilmek istemezken, egemenlerin yönetememe krizleri de derinleşiyor. 2008'in ardından gelişen mücadelelerin içerisinde açığa çıkamayan devrimci bir önderliğin noksanlığı bugünkü seferberliklerin ilk aşamasında da kendisini hissettiriyor.

Sosyalistlerin önemli bir kesimi halen politik olarak, kendiliğinden bir şekilde seferber olan kitlelerin gerisinde kalıyor. Gençler, genç işsizler ve kadınlar birçok ülkede mücadelenin öncüsü konumunda. Daha da önemlisi, birçok ülkede işçi sınıfı üretimden gelen gücünü kullanarak, grevlerle seferberliklere dahil olmuş durumda. Kendiliğinden bir şekilde meydanlara çıkan emekçi halklar yine kendiliğinden ya da bilinçsiz antikapitalist talepler etrafından birleşmiş vaziyette. Çünkü yukarıda sayılan ve bugün kitleleri isyan ettiren taleplerin kapitalizmin sınırları çerçevesinde gerçekleştirilmesi mümkün değil. Örneğin, gelir dağılımındaki adaletsizliğin ortadan kaldırılmasını arzulamak, aslında kapitalist ekonominin temelini sorgulamak anlamına gelir. Ya da ekolojik yıkıma ve doğanın tahrip edilmesine karşı seferber olan kitleler, istemsiz bir şekilde, her şeyi metalaştıran kapitalist düzeni karşısına almaktadır. Kitlelerin demokratik hakları uğruna verdikleri mücadele de kapitalizme karşı mücadeleye içkindir. Baskıcı bir

rejimden kurtulmak ya da ezilen bir ulusun kendi kaderini tayini doğrudan uluslararası finans kapitale ve emperyalizme karşı verilecek mücadeleyi gündeme getirir.

Tam da bu nedenlerle, emekçi halkların demokratik, ekonomik ve sosyal talepleri birbirinden ayırlamayacak bir bütünün parçasıdır. Bizlere düşen ise, bu bütünlüğe politik, programatik ve örgütsel bir cevap oluşturabilmektir. Bu da öncelikle, kitlelerin mevcut taleplerini, antikapitalist, antiemperyalist ve enternasyonalist bir perspektifle, mevcut düzenden kopuş hedefiyle oluşturulacak bir acil eylem programının parçası haline getirmekten geçer. Bu acil eylem programı etrafından da kitle öz örgütlenmeleri geliştirilerek, emekçi halkın mücadelesi sürekli kılınmalı ve bir işçi-emekçi alternatifinin inşası mümkün kılınmalıdır.

Örneğin Şili’de bunun yolu, “Pintera Defol!” sloganının yanında ekonomik ve sosyal dönüşüm taleplerinin de içerileceği bir mücadele programının oluşturulmasından, Bağımsız ve Egemen bir Kurucu Meclis için seçimlerin talep edilmesinden ve mevcut kitle öz örgütlenmelerinin (öğrenci, işçi ve mahalle meclisleri) yaygınlaştırılarak bir işçi-emekçi hükümetinin oluşturulması doğrultusunda mücadeleden geçmektedir.

Ancak bu şekilde, Şili burjuvazisinin emperyalizmle iş birliği içerisinde, kitlelerin taleplerini soğurma çabası yenilgiye uğratılabilir. Ve yine bu şekilde, reformist solun ayaklanmayı kısmi demokratik kazanımlarla dondurma girişimi tarihin çöplüğüne atılabilir. Ve seferberliklerini sürdüren tüm emekçi haklar için mevcut sistemden bir kopuş örneği yaratılabilir.